

Fiskivinnan á einum vegamóti

Føroyska fiskivinnan er illa fyri og á einum vegamóti. Flestu skipabólkar hava torført við at fáa endarnar at røkka saman, og framleiðslu-vinnan á landi hevur somuleiðis havt fleiri fíggjarliga tung ár.

Seinasta árið ella so hava fiskaprísirnir verið serstakliga lágir, og tað sær út til at hava tikið grundarlagið undir stórum pørtum av flotanum. Áriini frammanundan hava fiskaprísirnir verið javnt góðir, men hetta hevur tó ikki verið nóg mikið til, at vinnan hevur konsoliderað seg og soleiðis vera fíggjarliga sterk til at klára eitt ár við vánaligum prísnum. Sum stóðan er, og hevur verið í fleiri ár, er ikki annað at siga, enn at skipanin fyri føroyska fiskivinnu als ikki er fíggjarliga haldfør.

Lívfrøðiliga sær ikki mætari út. Ávaringarnar frá fiskifrøðingum hava ljóðað í fleiri ár, men valt hevur verið ikki at lurta eftir teimum í nóg stóran mun. At fiskiskapurin eftir týðningar-miklum fiskasløgum nærur er farin burtur í einki er tó ein sannroynd og ein viðvirkandi orsök til, at torført er at fáa endarnar at røkka saman í vinnuni.

Um hugt verður eftir fiskiskapinum undir Føroyum yvir longri áramál sæst, at úrtøkan sveiggjar nógv. Summi ár er fiskiskapurin heilt góður og liggur væl omanfyri tað, sum mett verður, at grunnarnir undir Føroyum kasta av sær. Onnur tíðarskeið er fiskiskapurin væl minni, enn mett verður, at grunnarnir kunnu kasta av sær, um vinnan verður burðardygt umsitin. Hetta ger, at fiskivinnan verður ávirkað av sera stórum sveiggjum í úrtøkuni, og tá so eitt ógvusligt prísfall, sum hevur verið at sæð seinasta hálva árið, kemur, so klárar vinnan ikki at standa ímóti, tí hon er ov illa fyri fíggjarliga.

Um hugt verður eftir fiskiskapinum undir Føroyum eftir trimum teimum týðningar-miklastu fiskasløgnum sæst, hvussu sveiggini hava verið. Serliga er tað toskurin,

sum hevur stór sveiggj, meðan fiskiskapurin eftir hýsu vísir seg at vera eitt sindur javnari. Um hugt verður eftir teimum seinastu árunum sæst, at toska-fiskiskapurin er minkaður seks ár á rað og hýsufiskiskapurin fimm ár á rað. Upsafiski-skapurin er yvirhøvur bara vaksin seinna áriini, tó so har hava sveiggj eisini verið.

Toskurin, sum er kostnaðarmiklasta fiskaslagið saman við hýsuni, er vanliga álitid hjá húka-flotanum, sum nú liggur á knønum. Vánaliga umsitingin av fiskastovnunum er viðvirkandi til, at fíggjarligu úrslitini eru so vánalig. Sjálvt um hetta er so, hevur veiðuliðið ógvuliga torført við at viðurkenna, at ov stór veiðuorka er inni í flotanum.

Marknaðarrákið seinna áriini hevur verið, at evropisku innkeypararnir av fiskavørurum í alt størri mun eftirspyrja eina skjalprógving av, at fiskurin, teir keypa, er frá einum lívfrøðiliga burðardygt umsitnum fiskastovni. Hesi skjalprógv klárar føroyska útflutningsvinnan ikki at bera fram. Vandí er tí fyri, at føroyskar fiska-vørur ikki í sama mun sum fiskavørur frá øðrum londum, har burðardygdin kann skjal-prógvast, eru kappingarførar, og at føroyskir veitarar tí ikki standa seg í kappingini um bestu keypararnar. Hetta merkja m.a. tey, sum útflyta upsa til evropiska marknaðin, nú partur av norska upsanum hevur fingið merki sum burðardyggur frá felagnum Marine Stewards-ship Council (MSC).

Felagið Nótaskip ætlar sær eisini leiðina við at fáa umhvørvisgóðkent pelagiska fiskiskapin hjá limunum í felagnum. Hetta verður gjørt, tí limirnir í felagnum hava gjørt sær greitt, at hetta má gerast, um vørurnar skulu kunna seljast til sama marknað og sama prís, sum vørurnar hjá kappingarneytunum á marknað-inum.

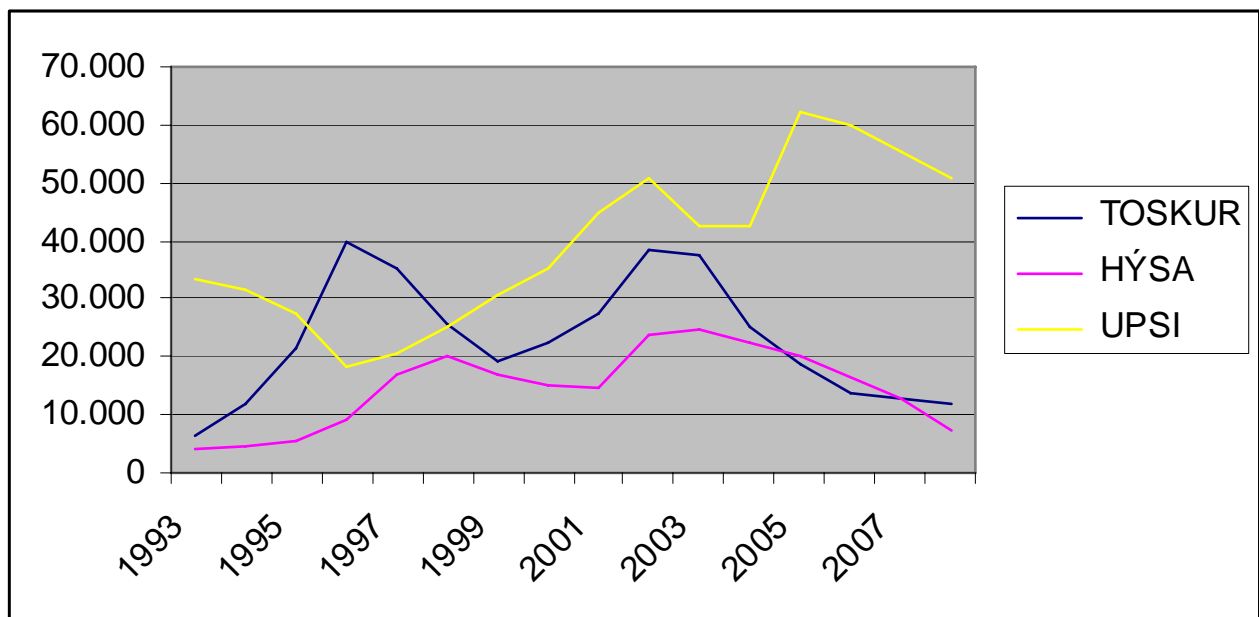
Hetta er ikki ein stóða, sum føroyska fiskivinnan tolir. Føroya Arbeidsgevarafelag

mælir tí til, at vinna og myndugleikar seta seg saman fyri at semjast um, hvussu føroyska fiskivinnan skal umsitast, soleiðis at til ber til eina og hvørja tíð at fáa sum mest burturúr tí tilfeingi, sum er.

Fyri stuttum frættist, at húkaflotin hevur søkt landsstýrið um at fáa stuðul næstu árin, tí annars hórur húkaflotin ikki undan. Føroya Arbeidsgevarafelag mælir staðiliga frá, at stud-ningur verður veittur vinnuni, eisini húka-flotanum. Húkaflotin hevur brúk fyri at gerast minni, og sjálvt um hetta verður ein svár til-gongd hjá nógvum, er hetta ein máti at fáa lønsemi í vinnuna og eitt minni veiðutrýst á grunnarnar. Verður konkurslógin sett úr

gildi og studningur veittur vinnuni, verður tað einki minni enn ein vanlukka.

Um tikið verður samanum kann sigast, at tað eru stórar avgerðir fyri framman fyri føroyskari fiskivinnu. Politiskt má man seta sær ætlanir og mál fyri, hvussu føroyska samfelagið skal gagn-nýta tilfeingið framyvir. Føroya Arbeidsgevara-felag mælir tí til, at ein nýggjur fiskivinnu-politikkur verður gjørdur. Fiskivinnupoli-tikkurin skal bróta upp úr nýggjum, og enda-málið má verða at fáa eina fiskivinnu, sum fíggarliga og lívfrøðiliga er burðardygg. Nýggi fiskivinnupolitikkurin eigur at hava sum høvuðsendamál, at fiskivinnan skal vinna pening.

Mynd 3. Fiskiskapurin eftir toski, hýsu og upsa 1993-2008 (www.hagstova.fo)

Tilfeingið í havinum kring Føroyar skal umsitast á slíkan hátt, at tað kemur føroyska samfelagnum til góðar á bestan hátt. Besti háttur at gera hetta er at leggja soleiðis til rættis, at vinnan vinnur pening. Vunnin peningur gevur avkast til landskassan, tryggjar menning av vinnugreinini og sostatt

av kappingarførleikanum hjá okkara útflutnings-vinnu.

Samanumtikið mælir Føroya Arbeidsgevara-felag til:

- at nýggjur føroyskur fiskivinnupoli-tikkur, sum brýtur upp úr nýggjum, verður gjørdur

- at fiskivinnupolitikkurinn tryggjar, at fiskivinnan gerst fíggjarliga burðardygg
- at fiskivinnupolitikkurinn tryggjar, at fiskivinnan gerst lívfrøðiliga burðardygg
- at tað ikki verður farið undir at geva studning til fiskivinnuna

